

Більша частина людського знання у всіх галузях існує лише на папері, у книгах, – цієї паперової пам'яті людства... Тому лише зібрання книг, бібліотека – єдина надія і незнищенна пам'ять людського роду...

А. Шопенгауер,
німецький філософ ХІХ ст.

**Центральна наукова бібліотека
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
в іменах**

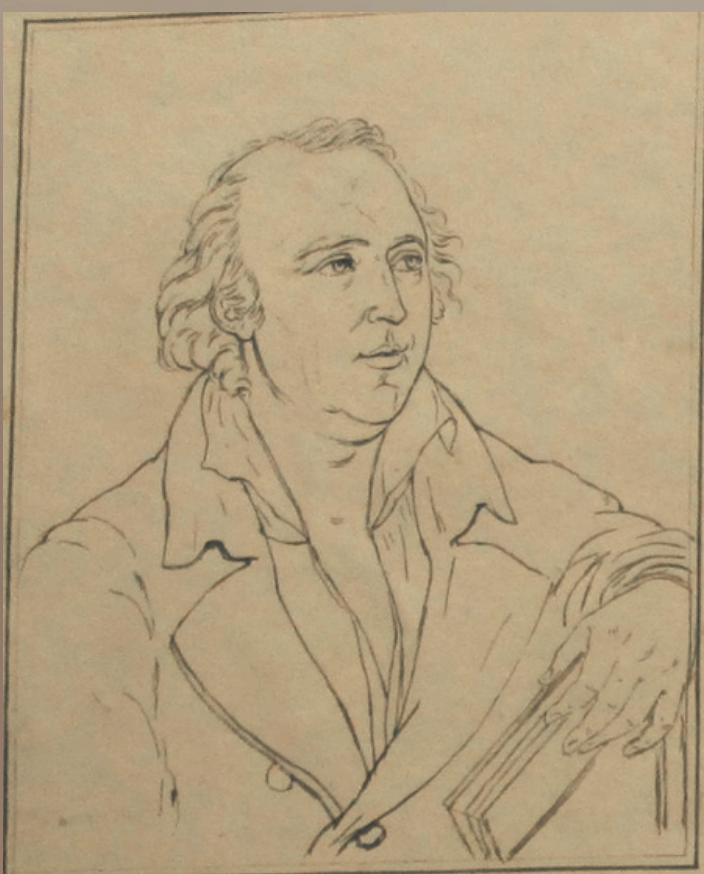
У цьому році Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна святкує своє 220-річчя. Заснована разом з університетом у 1804 році, вона з того часу відіграє важливу роль у науковому та освітньому процесах. Бібліотека має велику колекцію книг, періодичних видань та електронних ресурсів, які підтримують навчання та дослідження студентів і викладачів.

Ця виставка є даниною пам'яті поколінням бібліотекарів, які присвятили своє життя служінню знанням та розвитку бібліотечної справи. Вона підкреслює їхній внесок у збереження культурної спадщини, організацію бібліотечних фондів і підтримку навчального процесу.

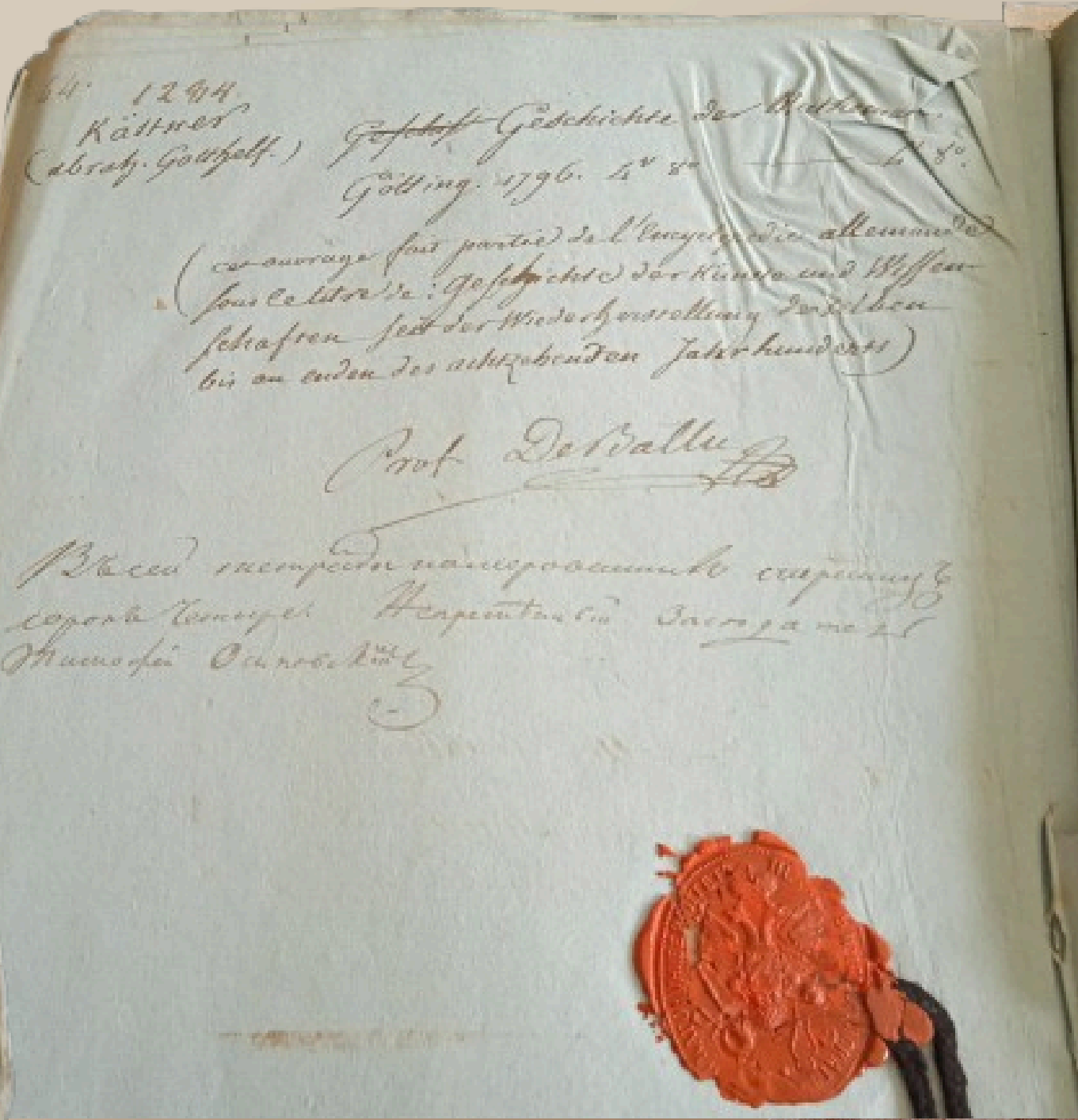
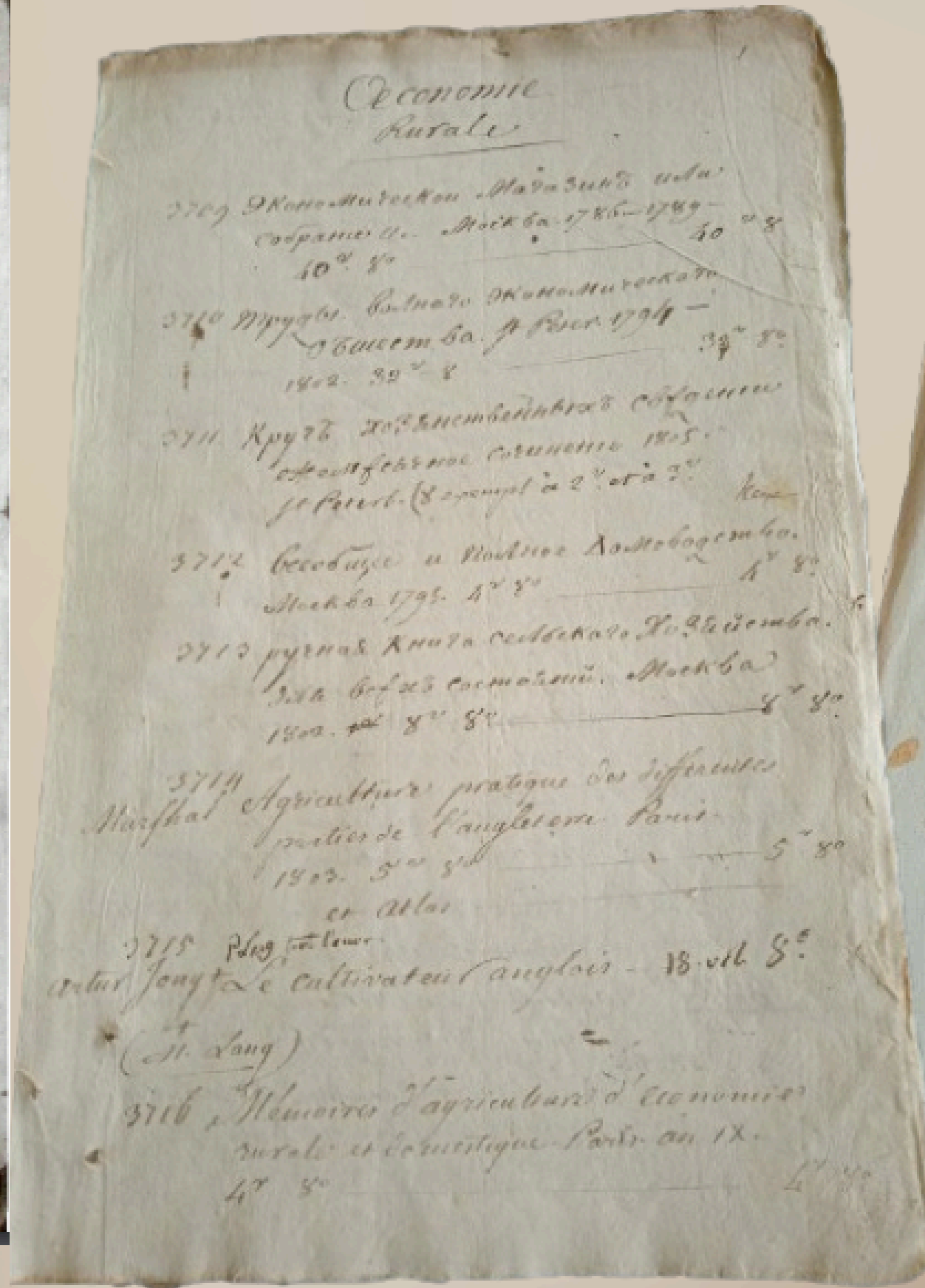
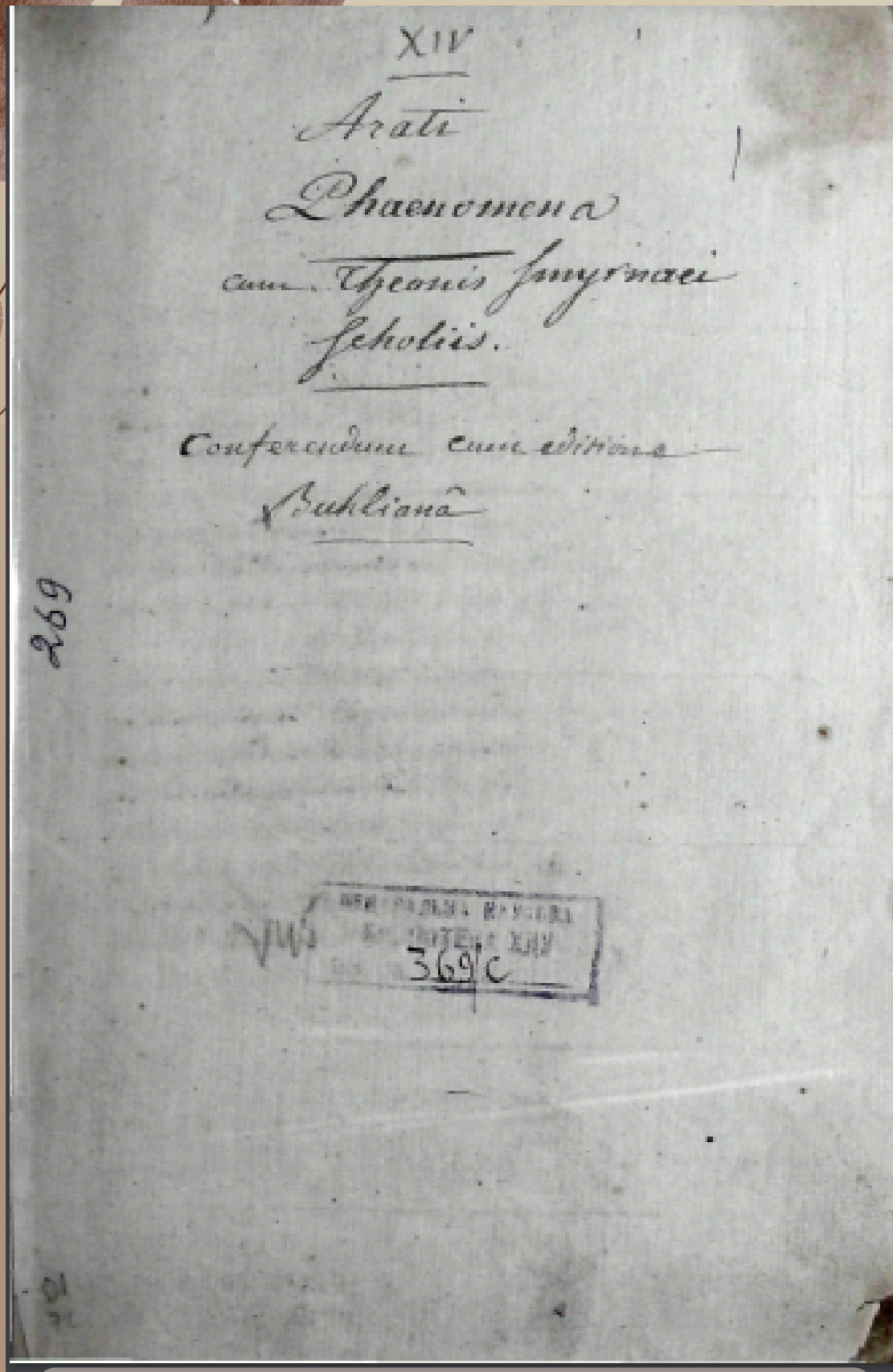
На виставці можна побачити документи та фотоматеріали фахівців, які присвятили своє життя нашій бібліотеці. Це свято вшанування професії, яка завжди була і залишається важливою в освітньому середовищі.

Белен де Баллю Яков Якович (фр. Jacques Nicolas Belin de Ballu) (1753–1815) – письменник, перекладач, професор та перший бібліотекар Харківського університету.

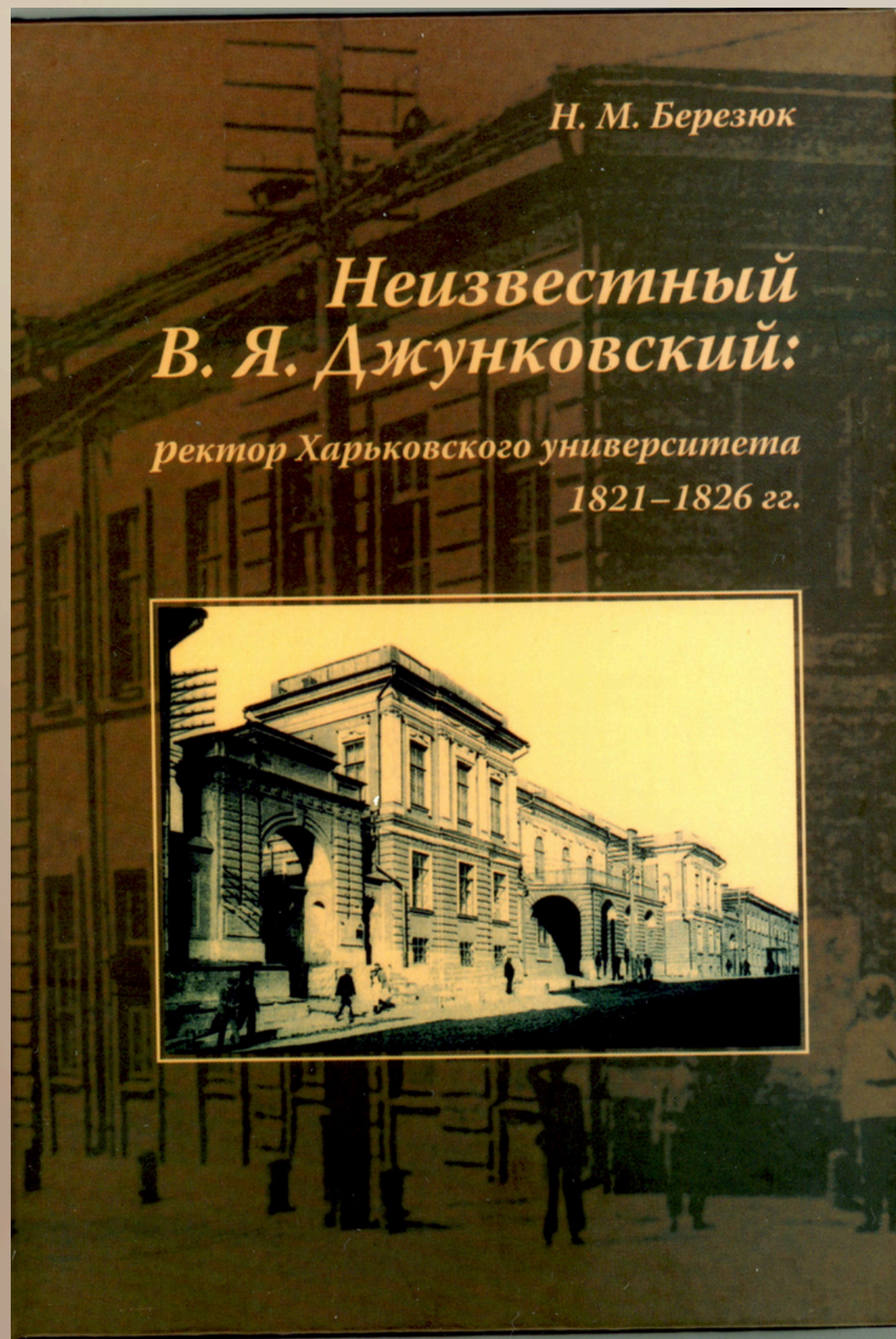
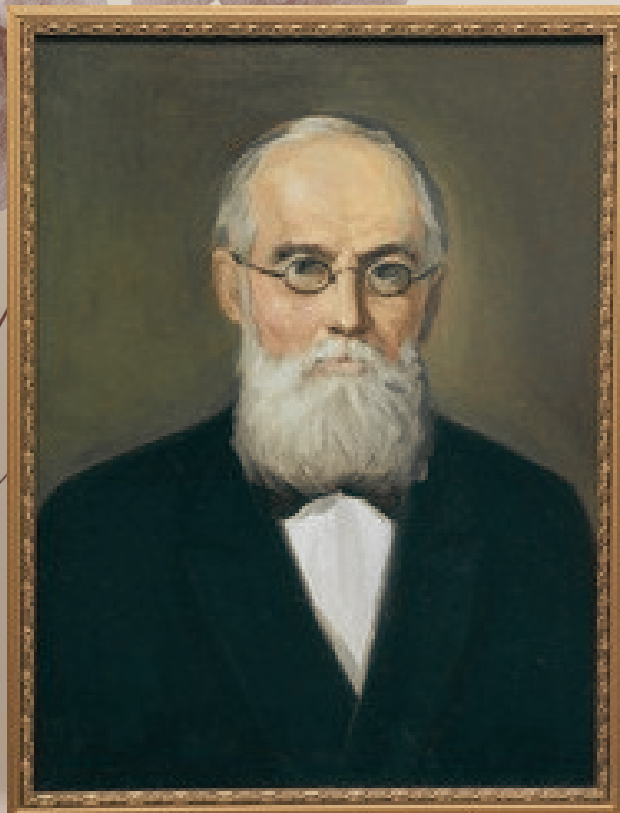

Я. Я. Белен де Баллю багато зробив для створення і організації бібліотеки. За період його роботи у бібліотеці (з 1804 по 1811 рр.) були записані нові книги та інші види друкованої продукції. І дотепер у фонді рідкісних видань ЦНБ зберігаються видання XVIII – початку XIX ст. з його автографами, які він подарував бібліотеці. Я. Я. Белену де Баллю належить заслуга опису 17 грецьких кодексів, на багатьох з яких збереглися написи, зроблені ним особисто у процесі їхнього дослідження. У 1807 р. вчений уклав каталог грецьких рукописів XII–XVIII ст. та опублікував його в університетському виданні «*Conspectus praelectionum a 17 aug. 1807 ad 30 junii 1808 anni in Caesarea universitate Charkoviensi publice habendarum*» («Огляд публічних читань в Імператорському Харківському університеті 17 серпня 1807 року – 30 червня 1808 року». Харків, 1807).

<https://escriptorium.karazin.ua/handle/1237075002/241>

Книги з автографом Белена де Баллю

Джунковський Василь Якович (1767–1826) – філолог, викладач, ректор Харківського університету (1821–1826), бібліограф.

З 1822 по 1826 рр. В. Я. Джунковський поєднував роботу ректора з виконанням обов'язків бібліотекаря університетської бібліотеки.

У 1824 р. вийшов друком укладений ним «Каталог книгам библиотеки Императорского Харьковского университета».

Дневные записки.

Mémoires de l'Institut National
des sciences et arts.

- 1) Sciences mathématiques et physiques
4 vol. 4°. An VI - XI.
- 2) Sciences morales et politiques.
4 vol. 4°. An VI - XI.
- 3) Littérature et beaux-arts. 4 vol. 4°.
An VI - XI.

Annalen der Physik von Gilbert, fort-
gesetzt von Poggenpuff.

J. I - XV, XIX, XX - XXXIX, XLII - XLIV, XLVII,
- XLIX, LXXIV - LXXVI, LXXVIII.

Mauson 1818, Stück 9 u. 12. (1818)

Mauson 1814, Stück 2, 3 u. 4 (1814)

Mauson VI, XIV, XIX, XX in duplo.

Schweigger's Journal für Chemie
u. Physik.

J. V - VIII, IX⁹⁰ 1² mens. 1801 - XXXIII.

J. IV. Heft 4⁹⁰

72412

2914
92

Центральна наукова
бібліотека ім. ХДН
III. №

полтерсад
1939

Центральна наукова
бібліотека ім. В. Н.
2010

73 08
87 91 31
84 23 99

Nova acta regiae societatis scientia-
rum Upsalensis. T. I - VI. Upsaliae.

1795 - 1799.

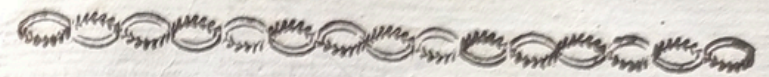
Opuscula omnia actis Eruditorum
Lipsiensibus inserta. Venetis. 1790
6 Mors. 1740 - 46. 4°.

Beschäftigungen der Berlinischen
Gesellschaft Naturforschender Freunde.
4er Band. Berlin. 1829. 8.

Замітки надані в журналі Товариства
любителей наук і природознавства
у м. Берліні. 2. 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13. 8.

Повременні звіти о численніх
справах об університеті, науковій
успішності, надані в журналі Товариства
любителей наук і природознавства.
3 тома. 8. Москва 1807.
1 том 1808., 2. 5, 6. 1808.

Ступінь численних справ і
успішності, надані в журналі
любителей наук і природознавства.
2 том. Москва 1806. 8.

PROOEMIUM.

Jam diu desiderabatur Catalogus libro-
rum Bibliothecae nostrae academicae typis
impressus, sed numerus librorum, praeser-
tim ab ipsis incunabulis Universitatis, in
dies de novo magis magisque crescens. fre-
quens mutatio et Praefectorum Bibliothecae
et ipsius ordinis, quo Praefectis suam cui-
que in disponendis libris observare placuit
methodum, necessitati huic tollendae pone-
bant obstacula fere insuperabilia.

Priusquam accedam ad describendum
ordinem, quem annuente amplissimo Senatu
academico, in exarando hoc indice librorum
secutus sum, proferam nonnulla de ipsa
supellectili librorum.

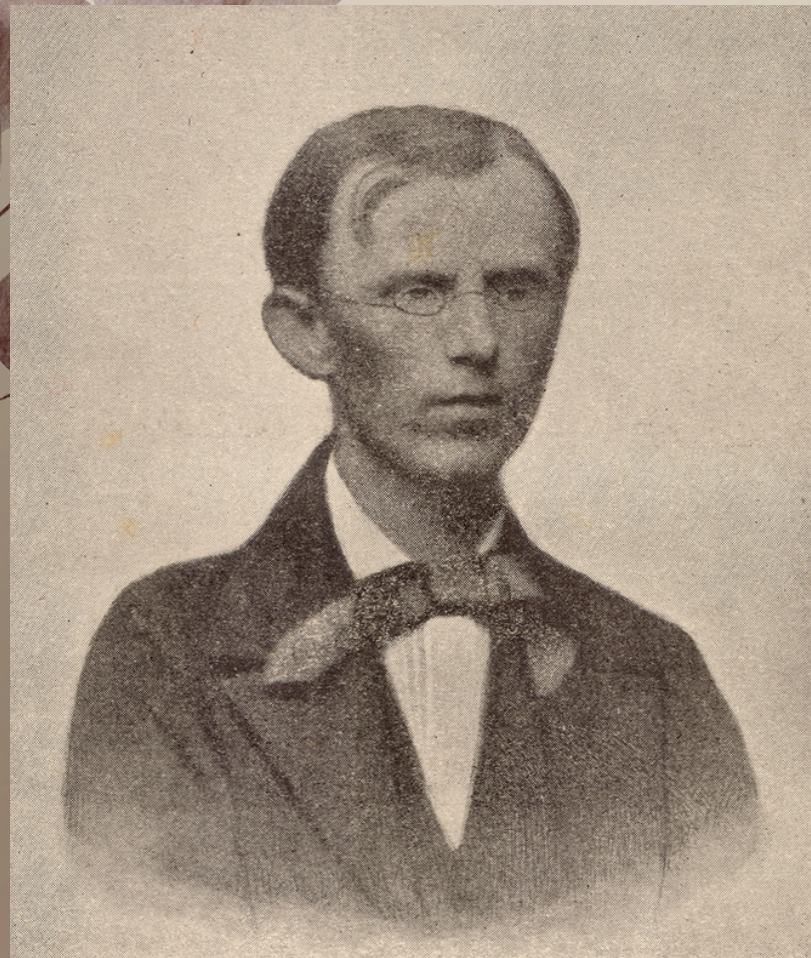
Bibliotheca nostra academica originem
cepit fere ab eo ipso tempore, quo Univer-
sitas nostra inaugurata est, h. e. ab anno
1804.

Praeter multos non mediocris pretii libros
munificentia Augustissimi Imperatoris
ALEXANDRI I et Augustissimae Imperatricis

Павловський Андрій Федорович
(1788–1857) – математик, педагог, ректор Харківського
університету (1837–1838).

1830–1837 рр. працював бібліотекарем університетської бібліотеки. Він був першим бібліотекарем, який зрозумів необхідність правильної організації фонду і спеціальної підготовки бібліотечних працівників. Склав картковий рукописний каталог з богослів'я, філософії, правознавства, політики, статистики, географії; продовжив складання повного каталогу.

Чириков Григорій Сергійович (1835 – 1881) – український бібліограф, краєзнавець, літературознавець, відомий як укладач «Указателя книг и брошюр, напечатанных в Харькове с 1805 по 1879 год» – першого бібліографічного посібника, в якому зібрано літературу, видану в Харкові.

Г. С. Чириков є автором статей історико-біографічного та історико-археологічного характеру, що друкувалися у багатьох часописах.

Однак більшість краєзнавчих досліджень Чирикова залишилася неопублікованими. Його рукописи послужили ґрунтом для написання Д. І. Багалієм та Д. М. Міллером історії міста Харкова, історії Харківського університету (автор Д. І. Багалій), біографії В. Н. Каразіна (автор Н. І. Тихий).

Чириков – автор найбільшої на той час праці про засновника Харківського університету (залишилася у рукописі). Він автор покажчика – «Указатель произведений, хранящихся в Музее изящных искусств при Императорском Харьковском университете» (у 3 ч., уклав ч. 2, 3), який і до сьогодні не втратив своєї значущості.

566275

КАЗАТЕЛЬ ПРОИЗВЕДЕНИИ

ХРАНЯЩИХСЯ

ВЪ МУЗЕИЪ ИЗЯЩНЫХЪ ИСКУССТВЪ

ПРИ ИМПЕРАТОРСКОМЪ

ХАРЬКОВСКОМЪ УНИВЕРСИТЕТЪ.

II.

ЖИВОПИСЬ.

МАСЛЯНЫЯ БАРТИНЫ, АКВАРЕЛИ И РИСУНКИ.

Handwritten signature and initials

ХАРЬКОВЪ.

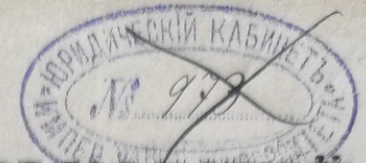
ВЪ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ТИПОГРАФИИ.

1877.

1003

1954

3

ХАРЬКОВСКИЙ

СБОРНИКЪ.

Литературно-научное приложение къ „Харьковскому Календарю“ на 1890 годъ.

ВЫПУСКЪ 4-й.

ИЗДАНИЕ ХАРЬКОВСКАГО ГУБЕРНСКАГО СТАТИСТИЧЕСКАГО КОМИТЕТА

ПОДЪ РЕДАКЦІЕЙ ЧЛЕНА-СЕКРЕТАРЯ КОМИТЕТА

В. И. Касперова.

ХАРЬКОВЪ.

Типографія Губернскаго Правленія. 1890.

114

ХАРЬКОВСКИЙ СБОРНИКЪ.

УКАЗАТЕЛЬ КНИГЪ И БРОШЮРЪ.

1805. Рижскій И. Опытъ риторики, сочиненный Иваномъ Рижскимъ и изданъ Импер. Харьк. университетомъ. 2-е тисп. Харьковъ 1805. 405 стр. in 8o 1200 экз. (1-е изданъ вышло въ Обл. въ 1796 г.) Изъ Стен. Рижскій, ордин. проф. и рект. Х. унив.

УКАЗАТЕЛЬ КНИГЪ И БРОШЮРЪ. 115

Полтавской губерніи въ Константинопольскомъ повѣтѣ, близъ рѣки Ореля. (Въ имѣніи г-жи Ковалевской). (Проф. Гизе). Харьковъ 1806. Унив. типогр. 8 л. 40 стр. 2 р. на 2 1/2 лист. 570 экз. (Смирдинъ, № 4862). Извлеченія изъ донесеній гг. Гизе и Шумлянскаго.

Handwritten number 1003

Handwritten number 1954

Handwritten number 53

Handwritten number 114

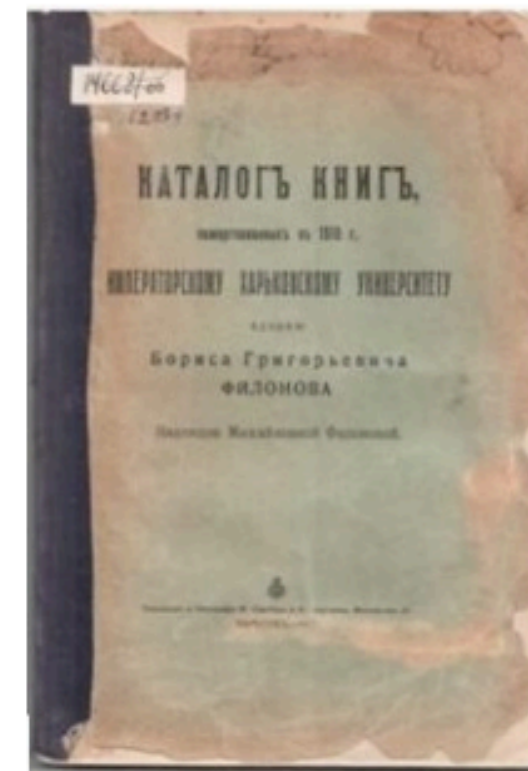
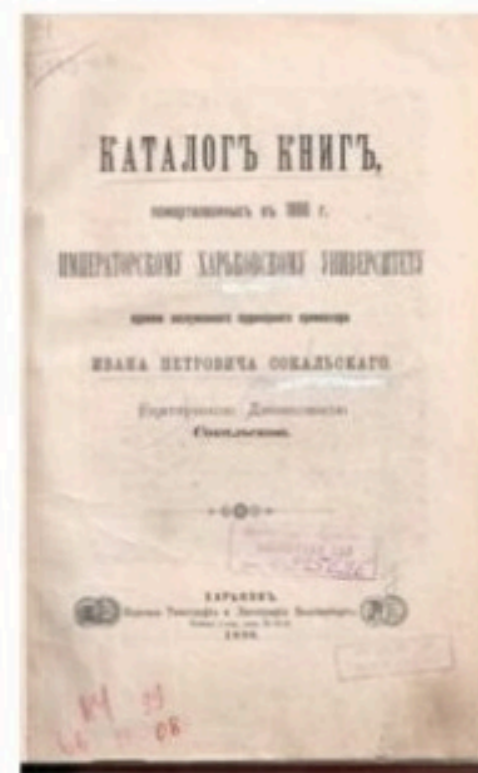
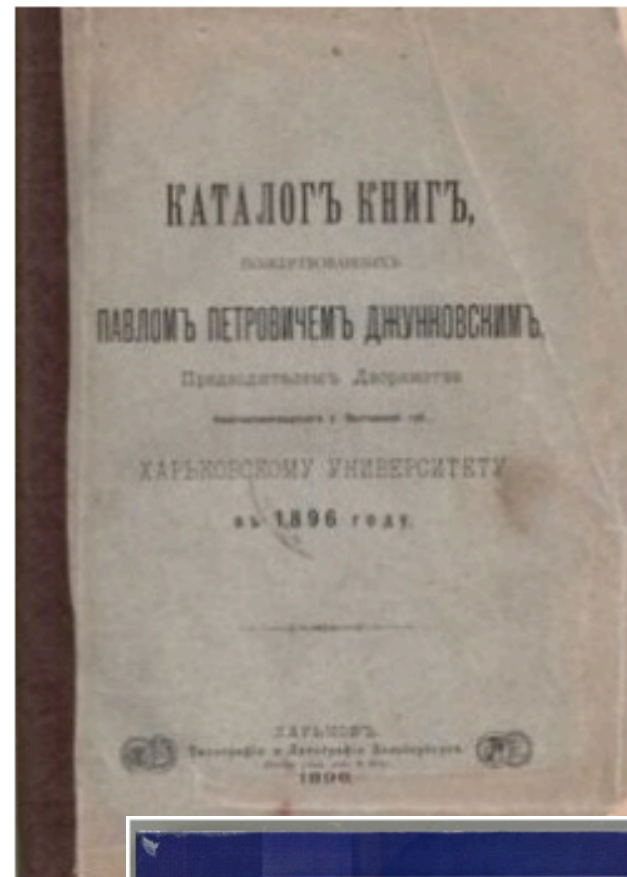
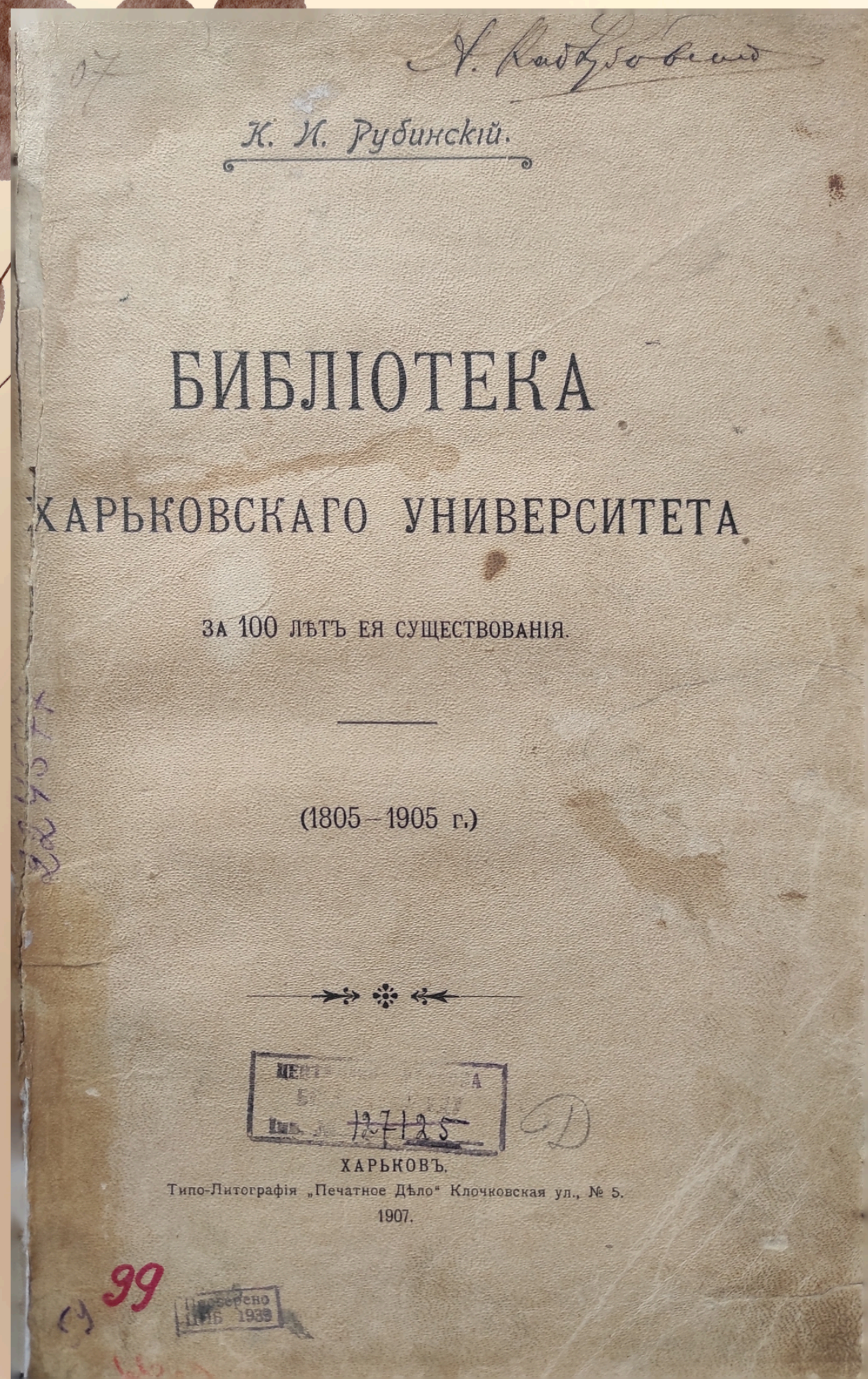

Рубинський Костянтин Іванович (1860– 1930) – бібліотекознавець, бібліограф, перекладач, педагог, перший директор бібліотеки Харківського університету (1917–1922).

К. І. Рубинський залишив помітний слід в історії бібліотечної справи України, його внесок у розвиток бібліотекознавства і бібліографії залишається важливим для сучасних дослідників і практиків цієї галузі.

Під його керівництвом бібліотека пережила важливий період реорганізації і модернізації: ефективно йшли роботи зі складання алфавітного і систематичного каталогів, були оброблені та відображені в каталогах нерозібрані фонди, встановлені книгообмінні зв'язки з вітчизняними та закордонними науковими організаціями, було складено каталоги дарчих бібліотек. Вперше можливість користуватись фондами фундаментальної бібліотеки отримали студенти. Завдяки наполегливості К. Рубинського Рада університету прийняла рішення про будівництво нового приміщення бібліотеки.

К. Рубинський – один із ініціаторів скликання І-го Всеросійського з'їзду із бібліотечної справи (1911). За його ініціативою бібліотеками Харкова започатковано зведені каталоги періодичних видань. На честь К. Рубинського 16 листопада 2010 р. на фасаді старої будівлі ЦНБ (вул. Університетська, 23) відкрито пам'ятну дошку.

<https://ekhnuir.karazin.ua/handle/1234>

56789/1009

Міллер Дмитро Петрович (1862–1913) – історик, бібліотекар, журналіст.

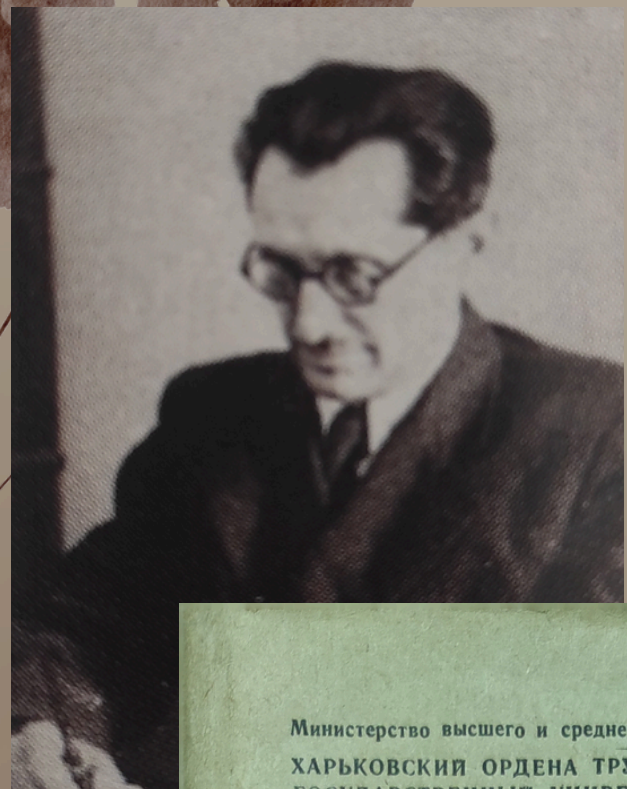

У 1895 р. почав працювати помічником бібліотекаря у Харківському університеті. Склав рукописний каталог книг з історії Росії, що зберігаються в університетській бібліотеці. Окремими виданнями та на сторінках часописів «Киевская старина», «Сборник Харьковского историко-филологического общества», «Исторический вестник», «Записки Харьковского университета» опублікував чимало праць.

Міллер є співавтором другого напівтому 8-го тому «Народной энциклопедии научных и прикладных знаний». Найвидатніша праця – «История города Харькова за 250 лет его существования», написана у співавторстві з Д. І. Багалієм.

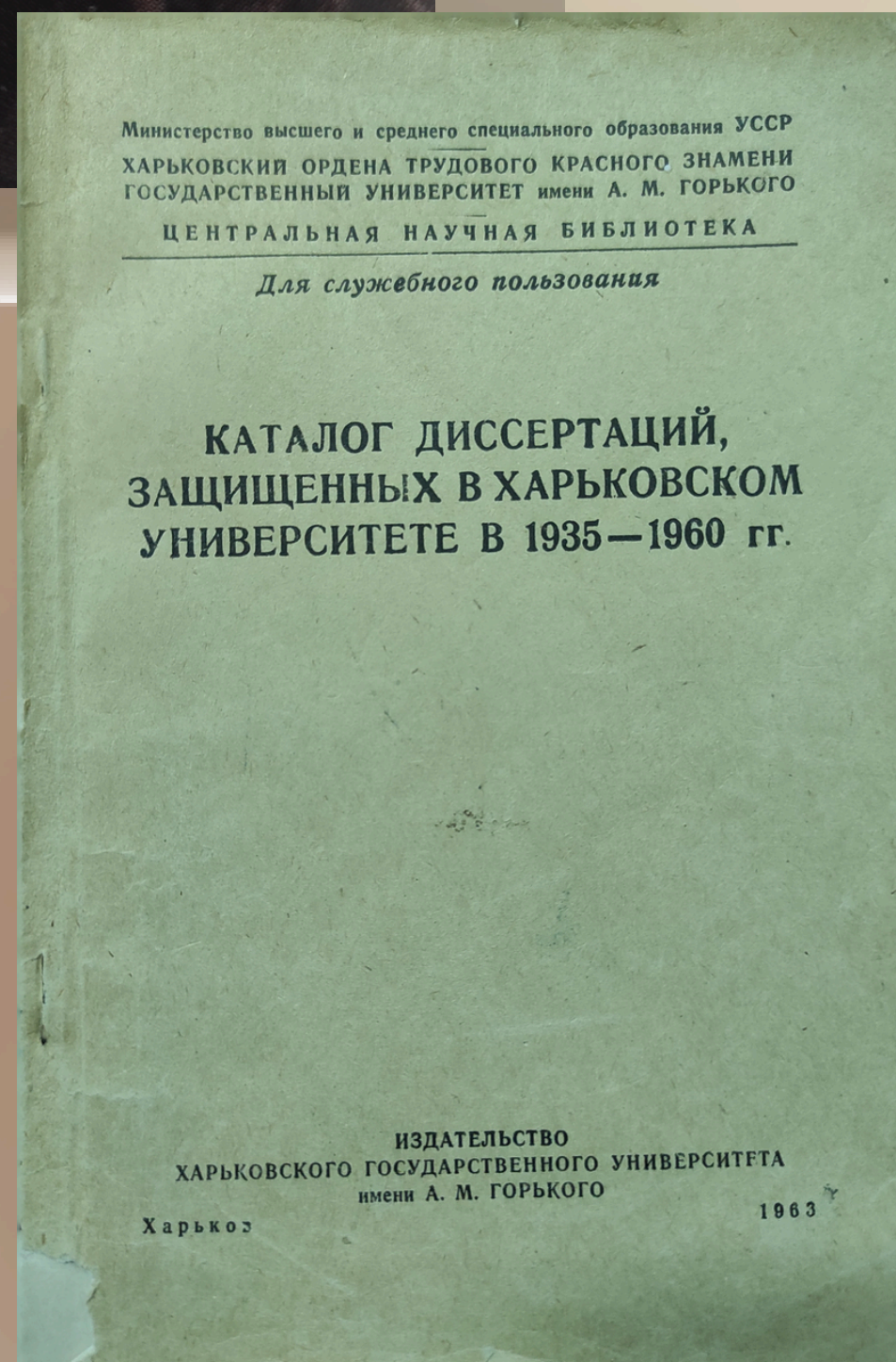
Гуревич Лазар Ізраїлійович (1894–1966), директор ЦНБ (1945–1957), професор кафедри педагогіки Харківського університету.

Йому як педагогу належить більше 100 публікацій. Як директор бібліотеки він налагодив постачання і відновлення розграбованих та знищених під час війни фондів. Активізував надходження платного обов'язкового примірника, за заявками кафедр було оформлено замовлення на іноземну літературу. Відновив роботу МБА. Бібліотека стала вести широкий вітчизняний книгообмін.

З 1945 р. щорічно, завдяки наданим валютним асигнуванням, бібліотека почала купувати періодичні видання зарубіжних країн. Були налагоджені міжнародні зв'язки з книгообміну з бібліотеками

академій та університетів Болгарії, Китаю, Німецької Демократичної Республіки, Польщі, Угорщини, Чехословаччини.

Проводилася велика робота з удосконалення каталогів. Був створений алфавітно-предметний покажчик до систематичного каталогу. Л. І. Гуревичу як директору бібліотеки, сумісно з завідувачем НБВ Х. С. Наделем, належить значна заслуга у керівництві великою за своїм обсягом роботою з утворення цілої системи бібліографічних покажчиків.

Ушаков Дмитро Андрійович (1919–2011) – Герой Радянського Союзу, журналіст за фахом, історик, директор ЦНБ Харківського університету (1959–1963), почесний доктор Харківського університету.

**Керував роботою з об'єднання фундаментальної та учбової бібліотек ХДУ, та переїздом бібліотеки в нову будівлю.
Автор понад 30 друкованих праць.**

Видатні вихованці

Каразінську спільноту складають академіки, професори, доценти, кандидати та доктори наук, які колись навчалися у стінах університету, зробили значний внесок у розвиток освіти, науки, культури, спорту України та світу, прославляючи тим самим свою Alma Mater.

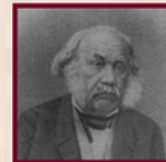
СУХОМЛИНОВ
Михайло Іванович

філолог,
історик
російської літератури
випускник
1848 року

ТОЛОК
Володимир
Тарасович

фізик
випускник
1951 року

ТУРЧАНИНОВ
Микола
Степанович

ботанік-систематик
випускник
1814 року

УСИКОВ
Олександр Якович

філолог,
історик
російської літератури
випускник
1929 року

ТИМЧЕНКО
Йосип Андрійович

механік-винахідник

**ТУГАН-
БАРАНОВСЬКИЙ**
Михайло Іванович

економіст,
історик,
державний діяч
випускник
1888 року

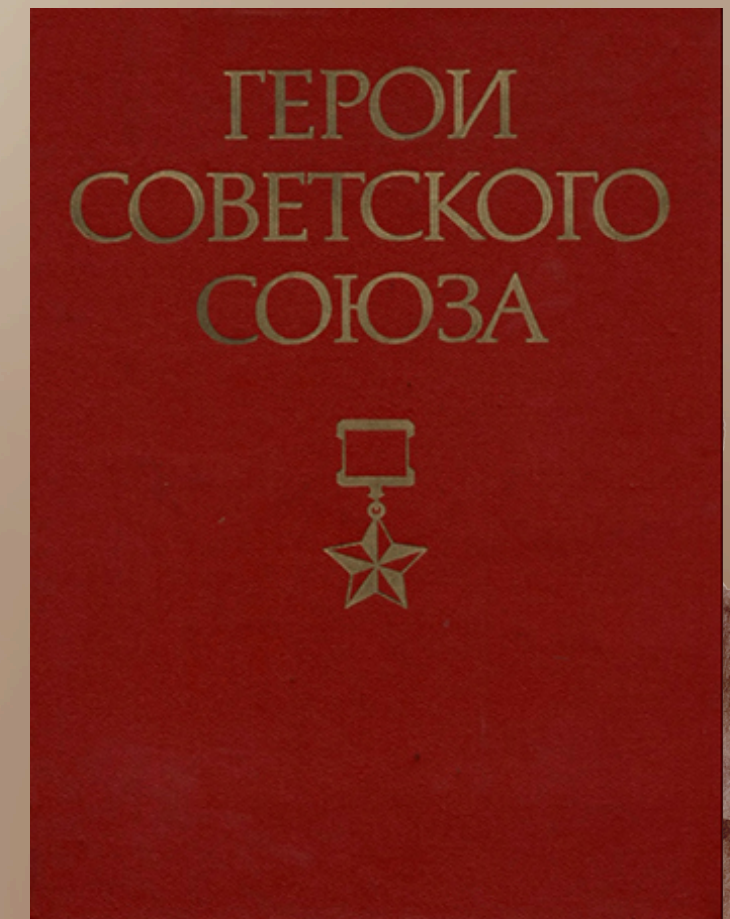
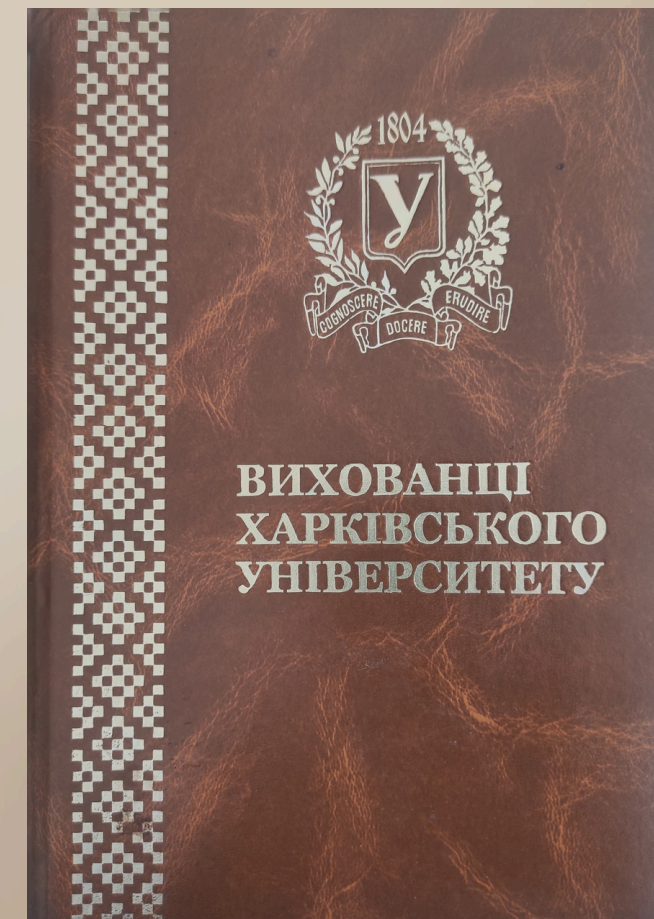
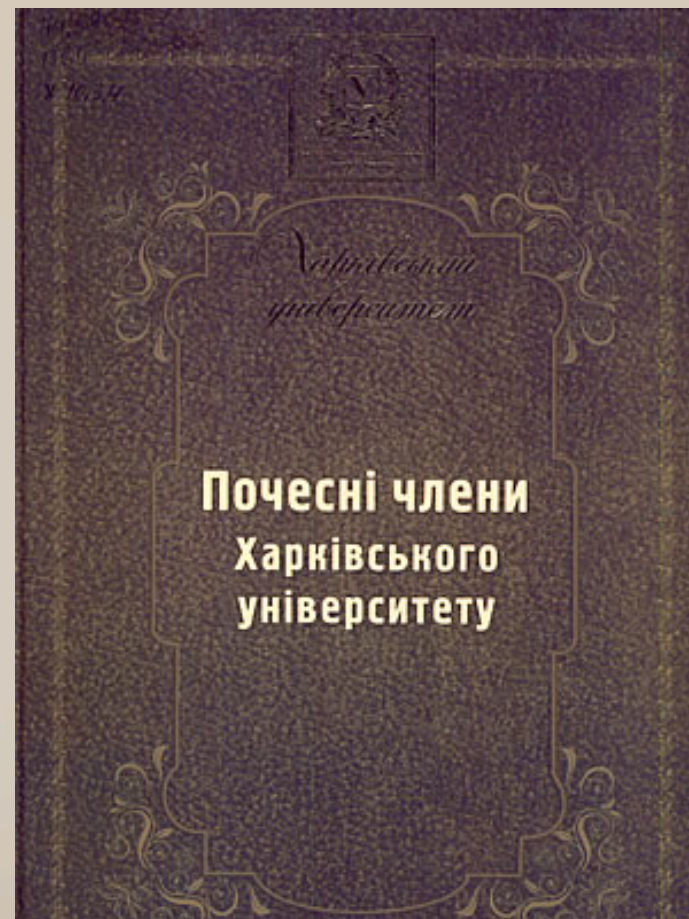
УБИЙВОВК
Олена
Костянтинівна

Герой
Радянського Союзу
випускник
1941 року

УШАКОВ
Дмитро
Андрійович

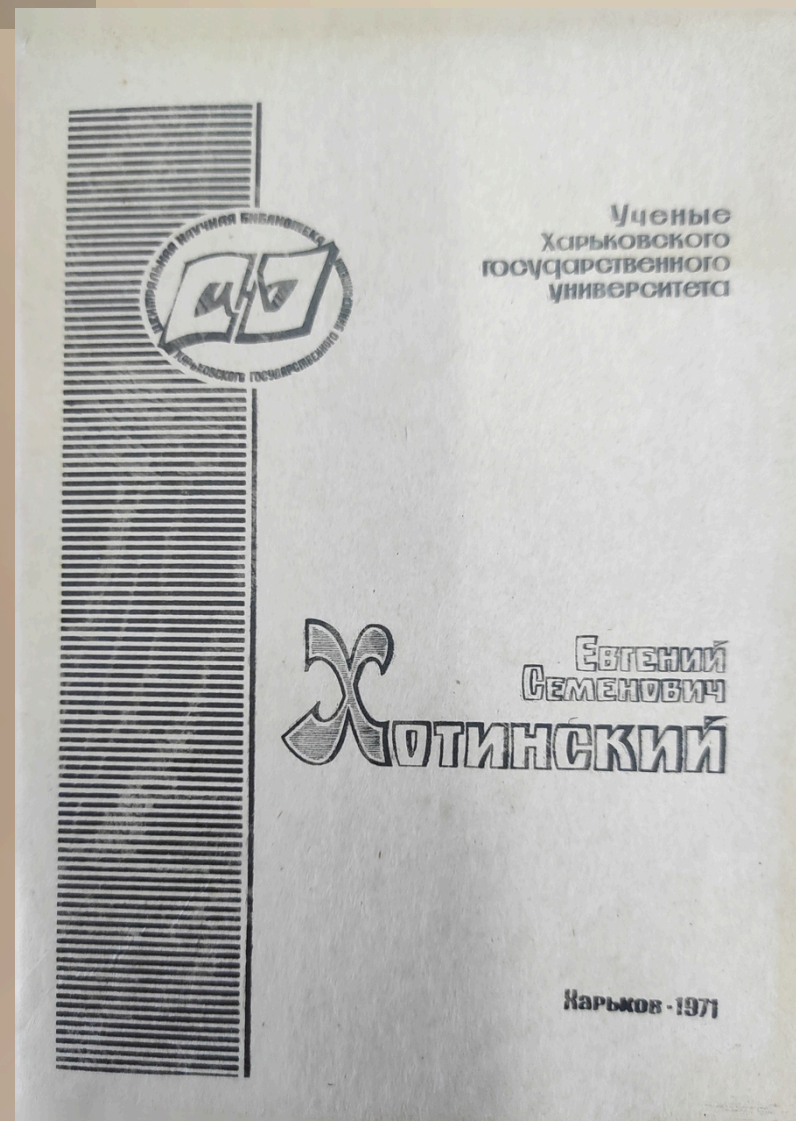
Герой
Радянського Союзу
випускник
1952 року

Беркович Есфір Семенівна (1912–1992) – український бібліограф.

У 1948 р. прийнята тимчасово на посаду редактора ЦНБ Харківського університету. 1950–1970 р. – бібліограф науково-бібліографічного відділу. Під час роботи у ЦНБ брала участь в укладанні 12 бібліографічних покажчиків. Серед них – персональні, присвячені видатним особистостям.

Надель Хацкель Соломонович (1905 – 1968) – український бібліограф, літературознавець, етнограф.

Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР
ХАРКІВСЬКИЙ
ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені О. М. ГОРЬКОГО
Центральна наукова бібліотека

На правах рукопису

СИСТЕМАТИЧНИЙ ПОКАЖЧИК
до журналу
„Східний світ“—„Червоний Схід“
(1927—1931)

ВИДАВНИЦТВО ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Харків — 1964

Завдяки діяльності Х. С. Надея укладання бібліографічних покажчиків стало упорядкованим і систематичним, а також одним з пріоритетних напрямків роботи відділу. Розпочато створення розгалуженої системи бібліографічних покажчиків – біобібліографічних, посібників на допомогу науковому та навчальному процесам, покажчиків, що розкривають зміст періодичних видань ХДУ. На початок 1950-х років доробок самого Х. С. Надея становив близько 100 публікацій, серед яких були праці з питань бібліографознавства, бібліотекознавства та літературознавства.

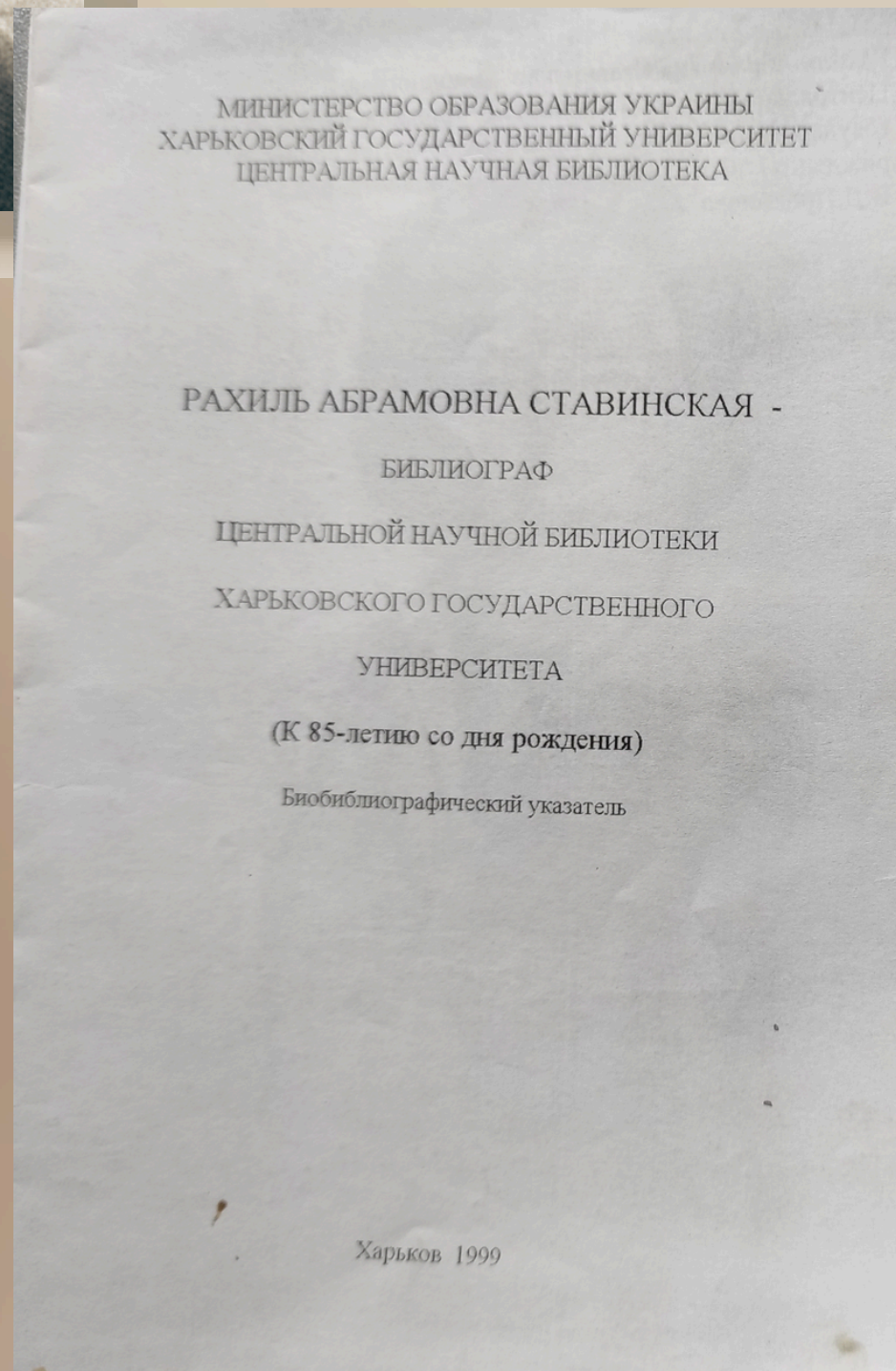

Ставинська Рахіль Абрамівна (1914–2007) – український бібліограф.

Працювала у довідковому бюро при науково-бібліографічному відділі ЦНБ. Основною роботою було обслуговування читачів та виконання складних довідок.

Р. А. Ставинська брала участь в укладанні бібліографічних покажчиків. Вона є співавтором 20 бібліографічних покажчиків, присвячених видатним ученим університету, низки покажчиків з історії закладу та його підрозділу – ЦНБ. Всього у доробку Р. А. Ставинської понад 40 бібліографічних праць.

Р. А. Ставинська – почесний лауреат премії імені К. І. Рубинського (1997).

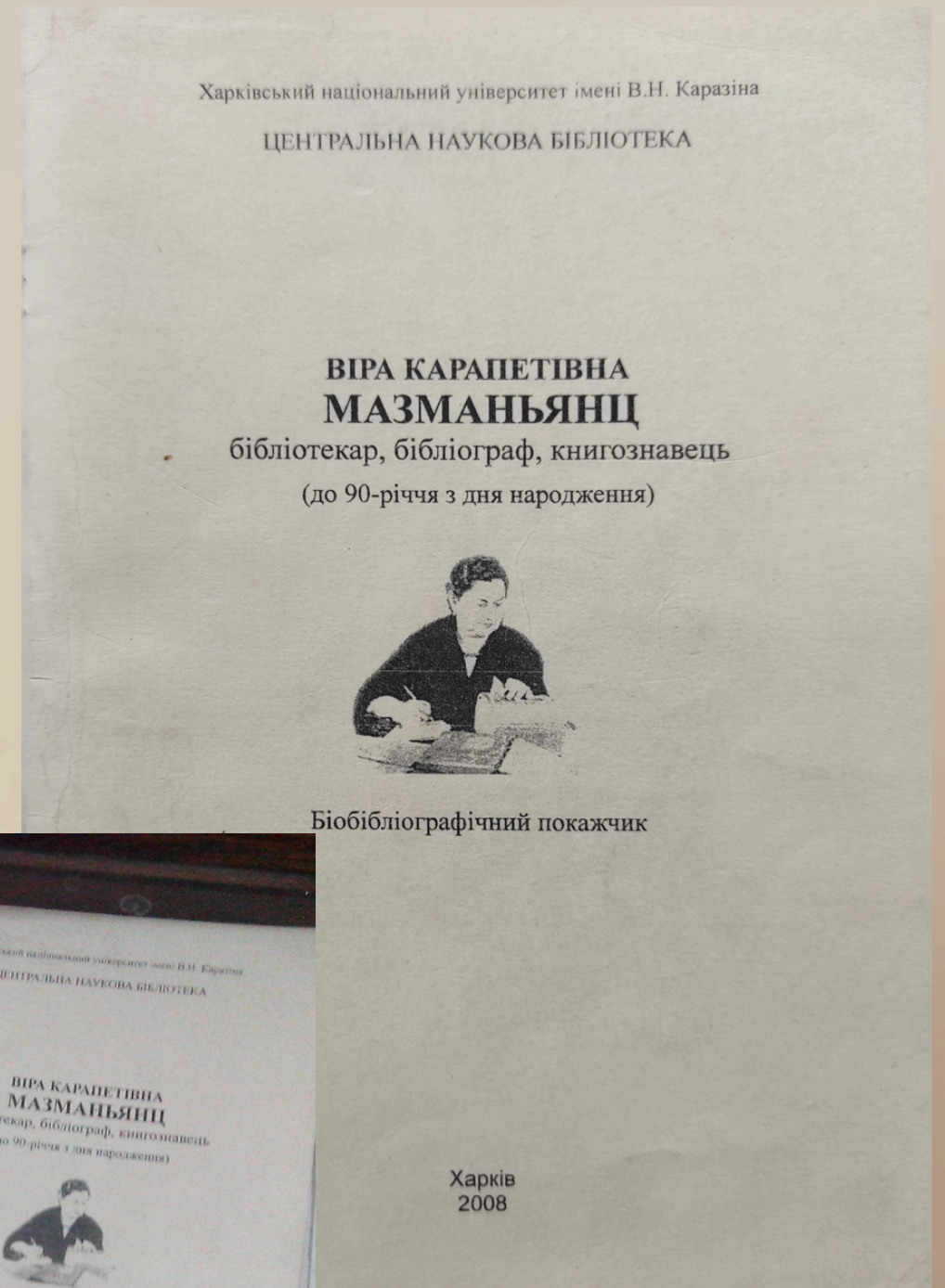

**Мазманьянц Віра Карапетівна (1919–2011),
бібліограф, бібліотекознавець та книгознавець.**

Ця людина-легенда встигла зробити багато відкриттів та нововведень: виявила в фондах ЦНБ і ввела у науковий обіг колекцію стародрукованих книг з особистої бібліотеки видатного релігійного і громадського діяча петровської епохи Стефана Яворського; з її ініціативи почалося формування колекцій видань друкарні Харківського університету та особистих бібліотек учених цього закладу, її перу (у співавторстві) належать перший нарис, присвячений директору ЦНБ, видатному вітчизняному бібліотекознавцю **К. І. Рубинському (1860–1930),**

і книга «История Центральной научной библиотеки (1805–1917)»; під її керівництвом систематичний каталог ЦНБ був переведений на бібліотечно-бібліографічну класифікацію (ББК). Вона особисто створила та вела алфавітно-предметний покажчик до нього; впровадила заняття з підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки; організувала та беззмінно очолювала клуб книголюбів ЦНБ «Пошук». Крім того, Віра Карапетівна уклала бібліографічні покажчики, систематизувала нову літературу та редагувала систематичний каталог, робила виставки, виявляла у фонді ЦНБ рідкісні видання та видання з автографами та формувала відповідні колекції. Удостоєна премії імені К. І. Рубинського (1995).

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**ВІРА КАРАПЕТІВНА
МАЗМАНЬЯНЦ**
бібліотекар, бібліограф, книгознавець
(до 90-річчя з дня народження)

Біобібліографічний покажчик

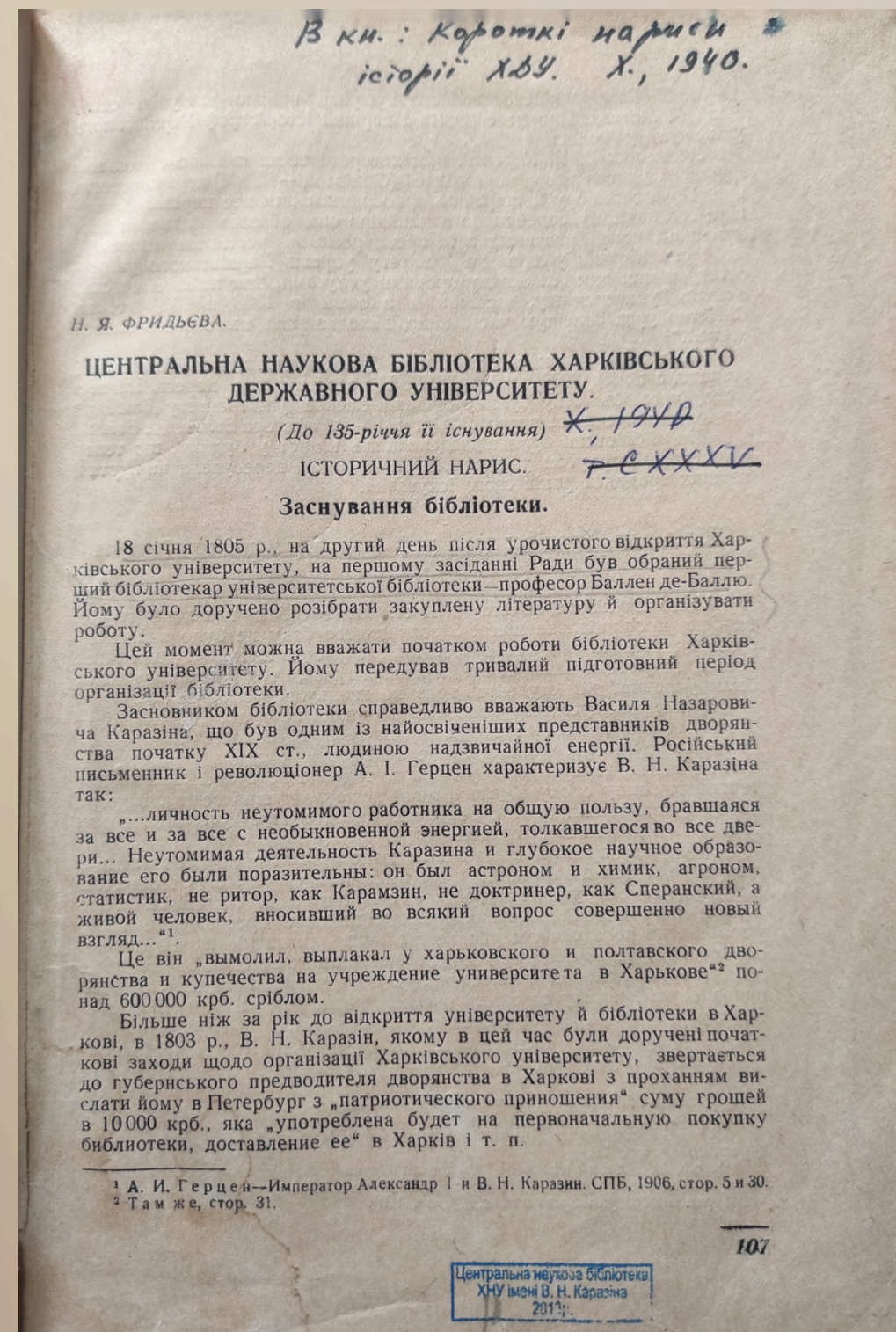
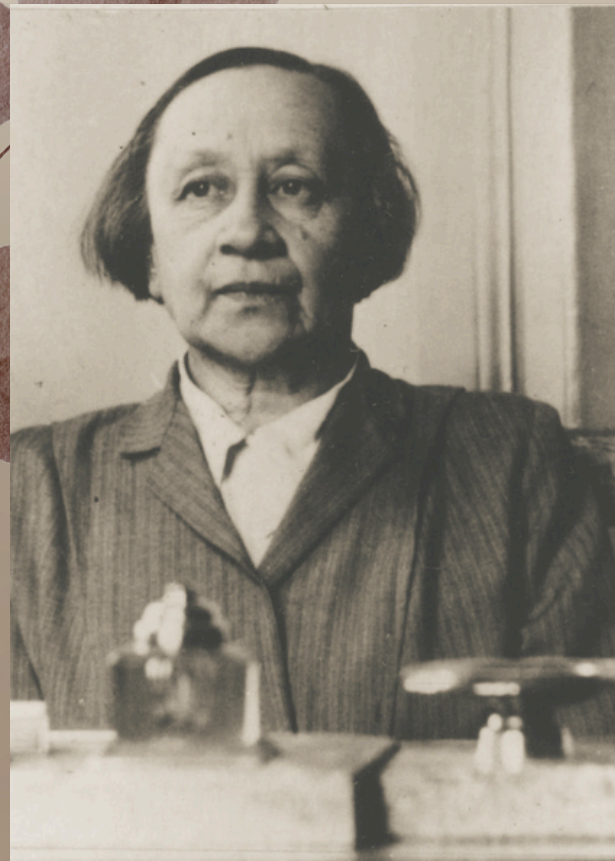
Харків
2008

**Кірюхін Михайло Павлович (1919–1979), історик,
директор ЦНБ (1963–1979).**

Багато зробив для розвитку автоматизації і механізації, зміцнення матеріально-технічної бази, більш ефективного обслуговування читачів, активного книгообміну, розвитку культосвітньої діяльності бібліотеки. Багато приділяв уваги питанням наукового інформування, досліджував проблеми наукової організації праці. Спільно із фахівцями кафедри економіки університету проводив дослідження за комплексною темою «Економіка наукової бібліотеки. Визначення. Вивчення», популяризував досвід ЦНБ на конференціях та в публікаціях у періодичних виданнях.

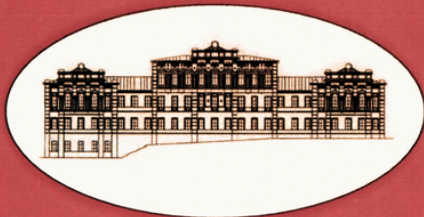

Фрідьєва Надія Яківна (1894–1982), вчений-бібліотекознавець, фундатор вищої бібліотечної освіти в Україні.

Надія Яківна була видатною українською бібліотекознавицею і педагогинею, чиї досягнення залишили значний слід у бібліотечній справі України. Її кар'єра охоплює багато важливих аспектів розвитку бібліотекознавства в Україні. Вона організатор першої в Україні кафедри бібліотекознавства у ХНУ. Серед її праць того часу відзначається посібник «Изучение читателя (опыт методики)», написаний у співавторстві з бібліотекознавцем Д. А. Баликою.

З 1935 по 1941 рік вона працювала в ЦНБ Харківського університету. З 1947 року вона працювала у Харківському державному бібліотечному інституті. Надія Яківна була першою українською бібліотекознавицею, яка отримала науковий ступінь. За свою діяльність була відзначена нагородами та званнями.

БІОБІБЛІО-
ГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК

**ФРІДЬЄВА
НАДІЯ ЯКІВНА**

ХДАК

Швалб Михайло Григорович (1926 – 1995) – український бібліограф, бібліотекознавець.

Автор, співавтор та редактор понад 180 друкованих праць, число бібліографічних покажчиків складає понад 150. Спільно з колегами розробив принципи бібліографічної діяльності вищого навчального закладу. Уклав покажчики, які розкривають фонди бібліотеки; біобібліографічні посібники вчених Харківського університету; бібліографічні видання, що висвітлюють роботи науковців окремих колективів (факультетів, кафедр, товариств тощо), розкривають зміст періодичних видань університету, відбивають історію Харківського університету та його підрозділів; проблемно-тематичні покажчики літератури з актуальних напрямків науки; посібники на допомогу навчальному процесу та ін.

Серед наукових розробок М. Г. Швалба (сумісно з В. М. Граммою) – дослідження з методики бібліографування галузевої літератури, зокрема біологічної та сільськогосподарчої.

За значний внесок у розвиток вітчизняної бібліографії М. Г. Швалб першим був удостоєний премії імені бібліотекознавця К. І. Рубинського (1995).

Министерство образования и науки Украины
Харьковский национальный университет
имени В. Н. Каразина
Центральная научная библиотека

Лауреаты премии
имени К. И. Рубинского

Михаил Григорьевич Швалб –
библиограф Центральной
научной библиотеки
Харьковского университета
(К 80-летию со дня рождения)

Харьков
2006

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗИНА
ЗА ДВІСТІ РОКІВ

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Прокопова Валентина Денисівна (1935–2005),
бібліограф ЦНБ.

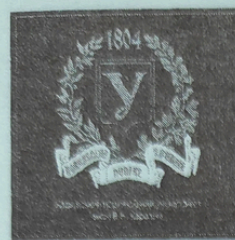
**Валентина Денисівна понад 40 років працювала у
ЦНБ Харківського університету. Вона автор,
співавтор та бібліографічний редактор
біля 80 праць, серед яких такі фундаментальні
посібники, як «Григорій Сковорода» (перший в
Україні покажчик, присвячений
українському філософу),**

“Вихованці Харківського університету“,

**«Биобиблиографический словарь ученых Харьковского
университета». Їй належить ціла низка бібліографій,**

присвячених ученим та вихованцям Харківського університету.

**Брала участь у складанні бібліографічних посібників, що
відображають розвиток науки в Харківському університеті.
Удостоєна премії імені бібліотекознавця К. І. Рубинського (1997).**

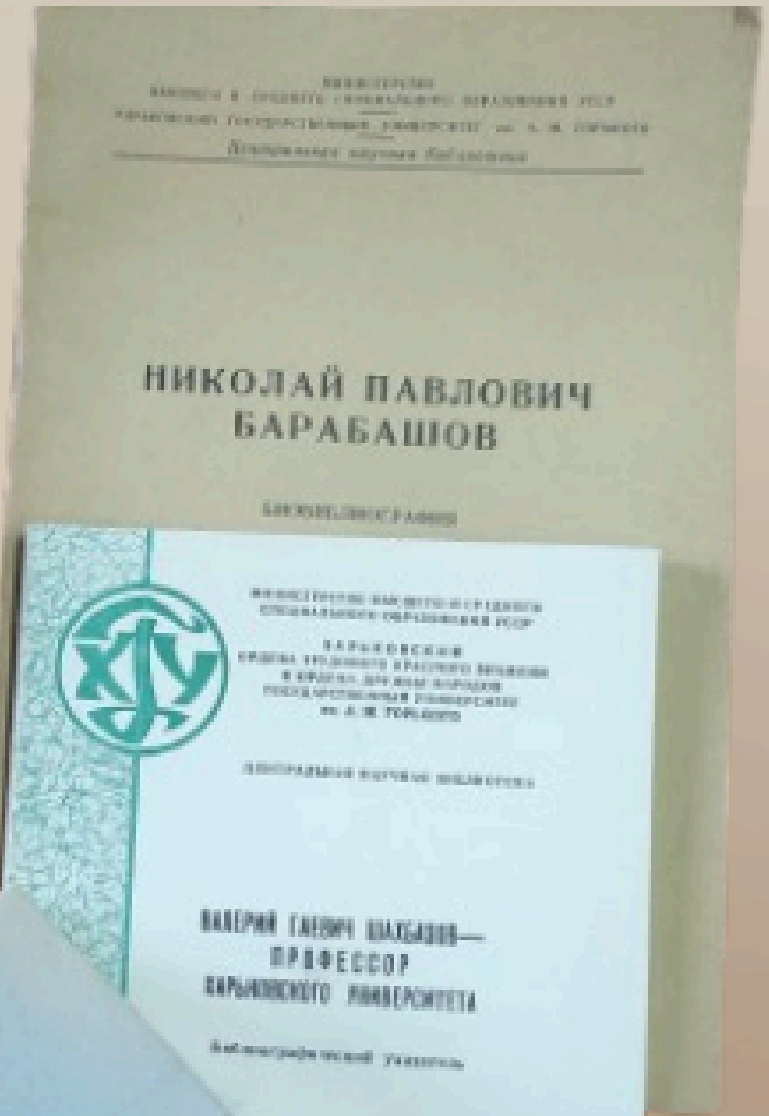
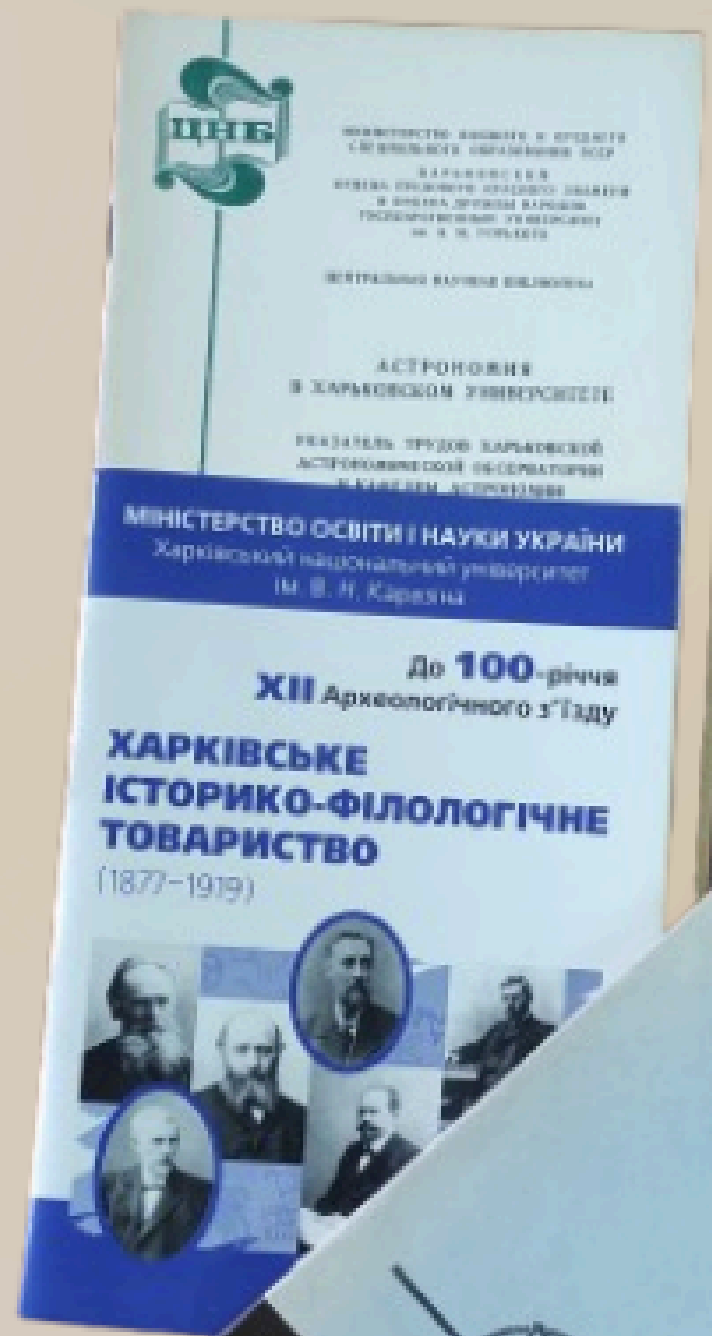
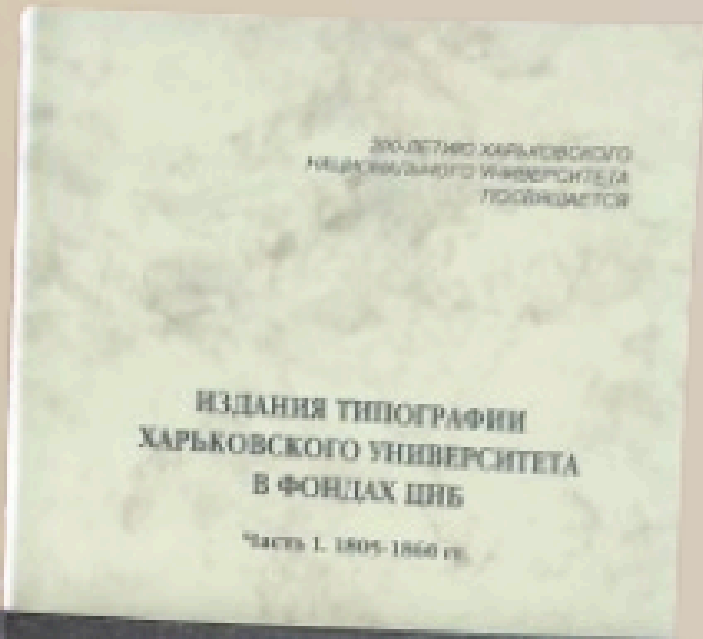
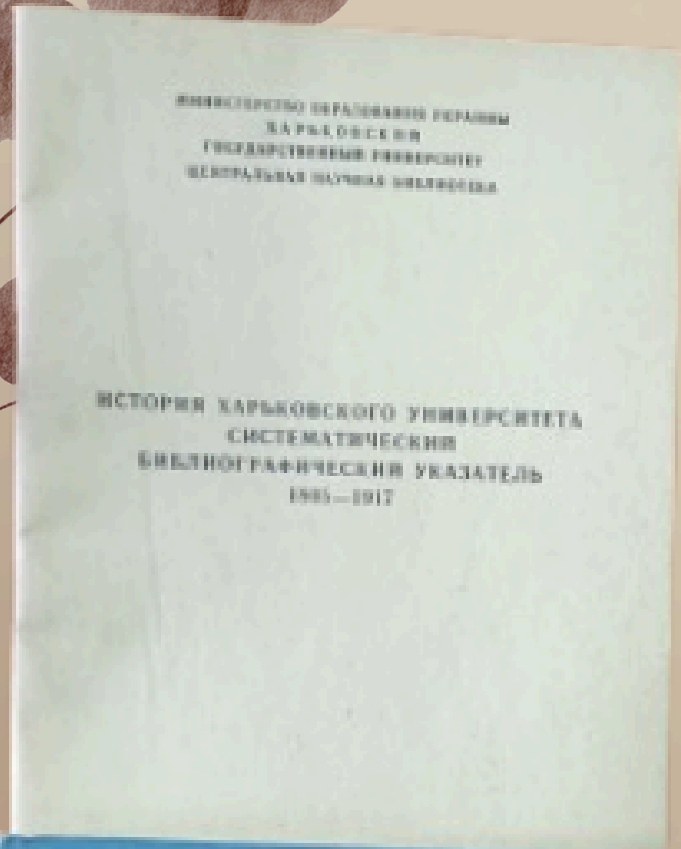

Министерство образования и науки
Украины
Харьковский национальный университет
имени В. Н. Каразина
Центральная научная библиотека

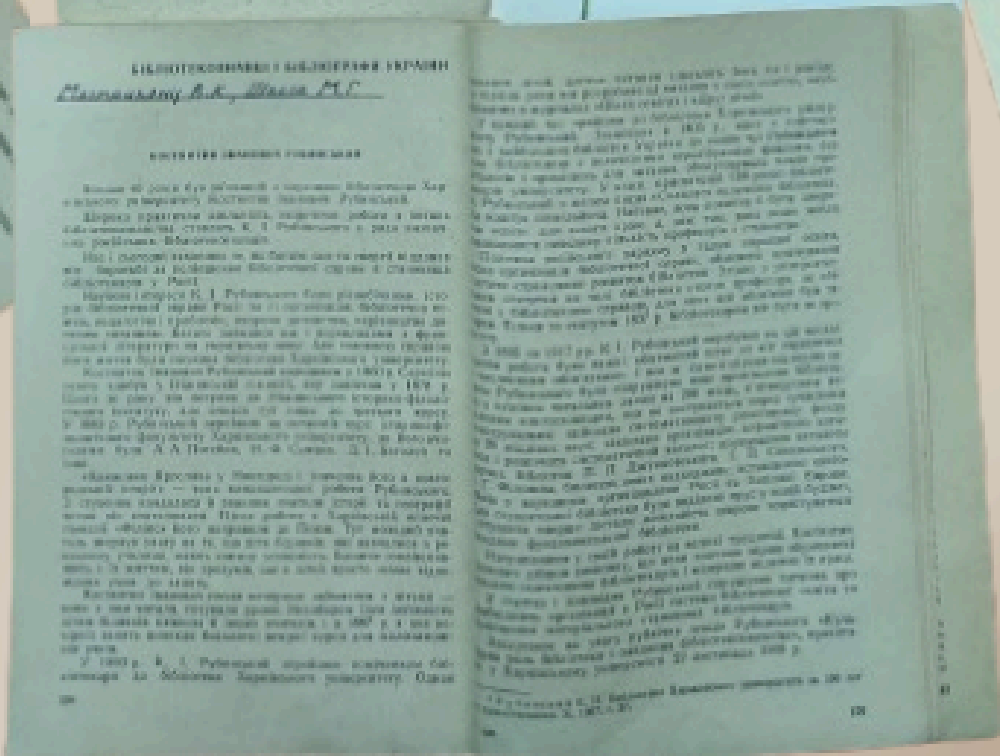
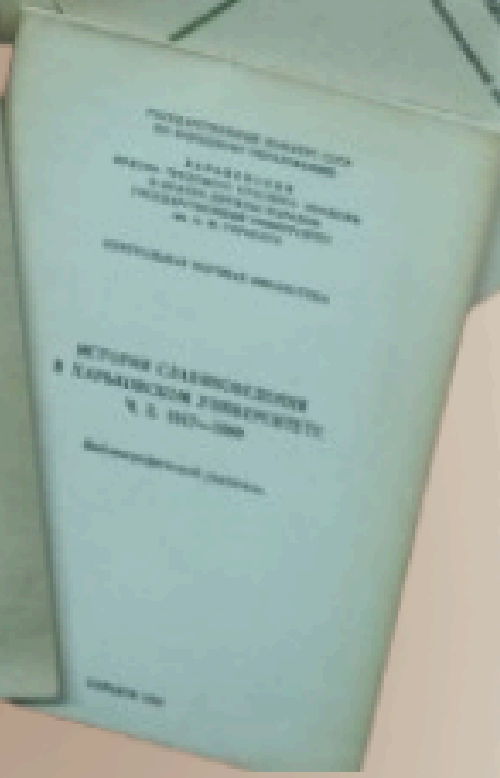
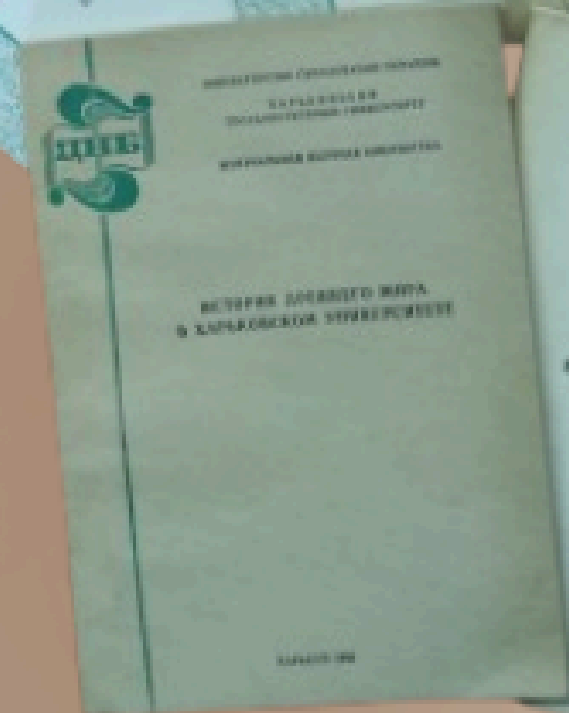
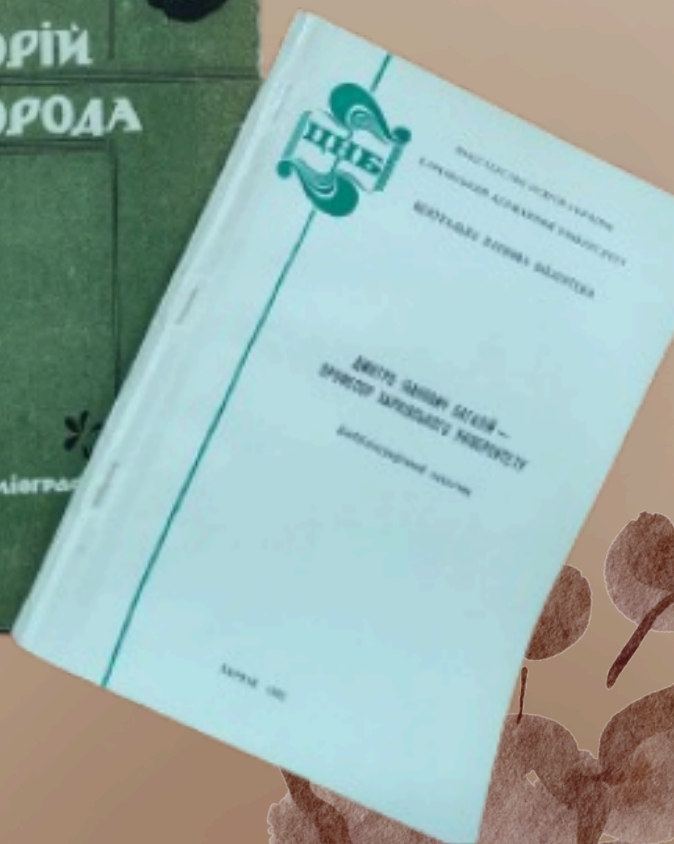
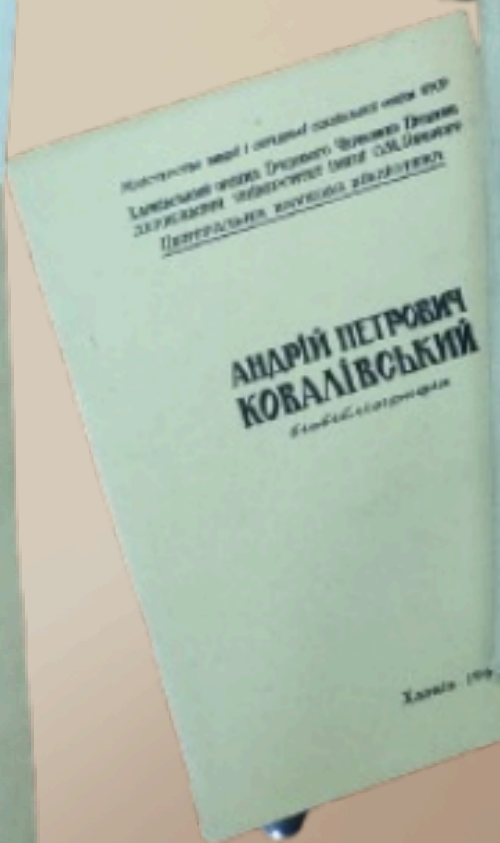
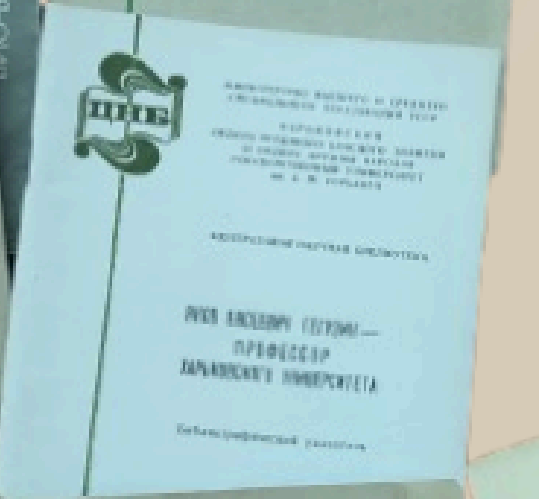
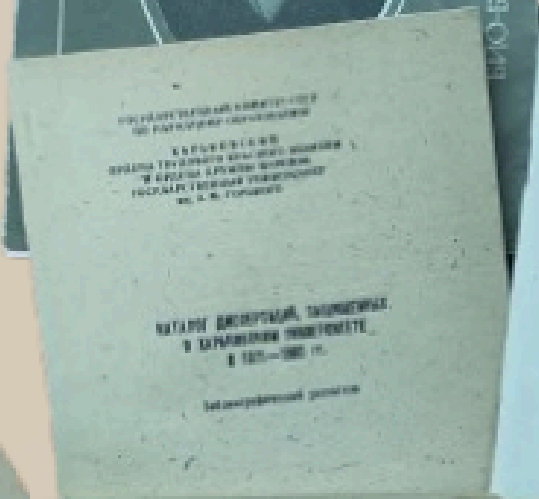
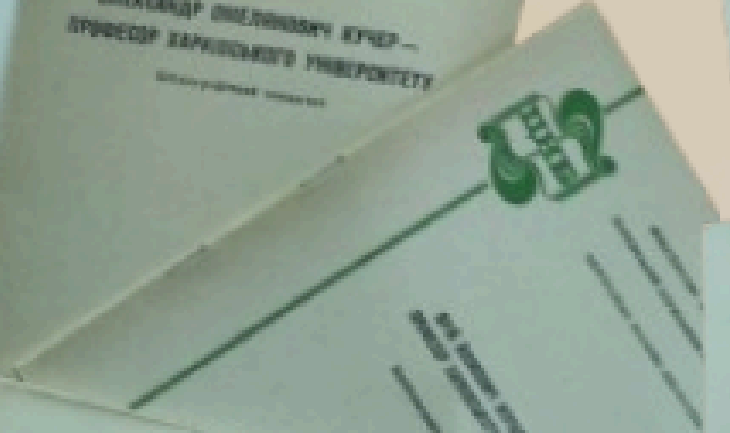
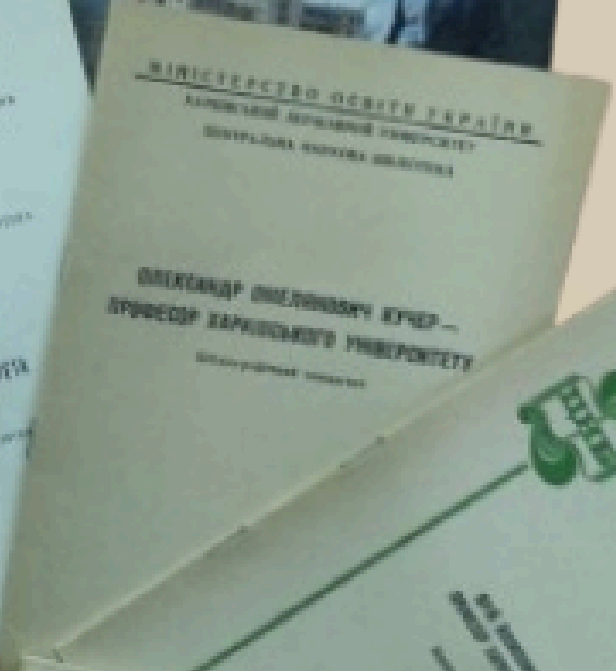
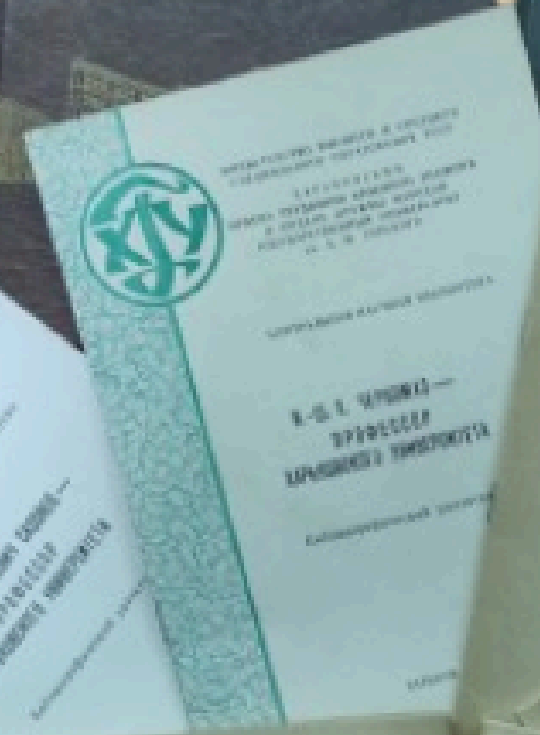
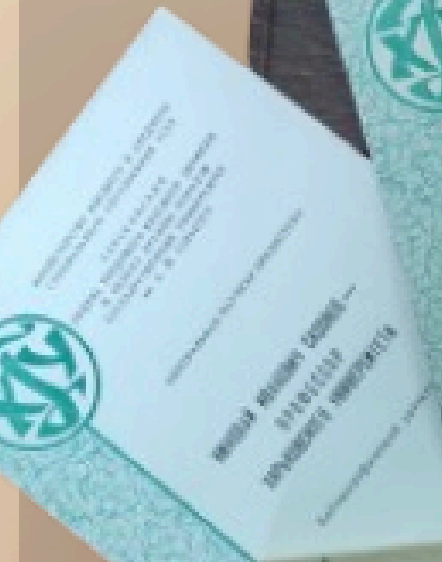
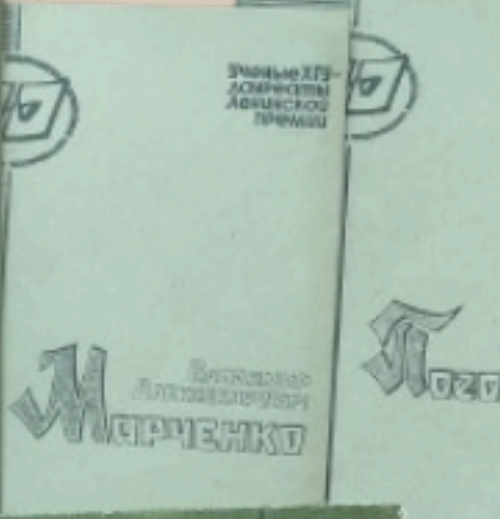
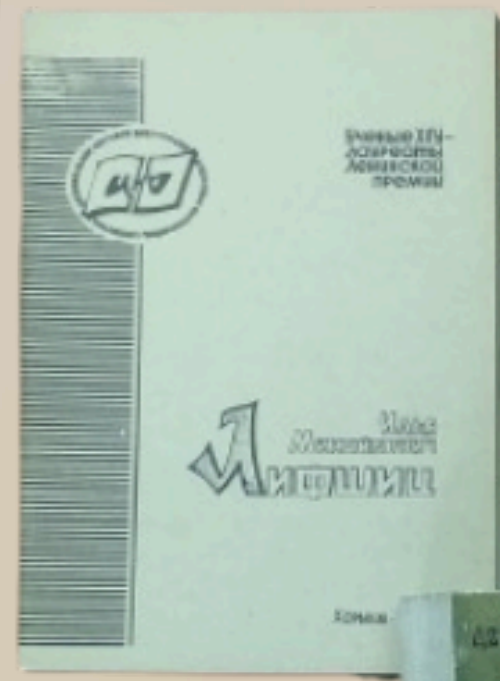
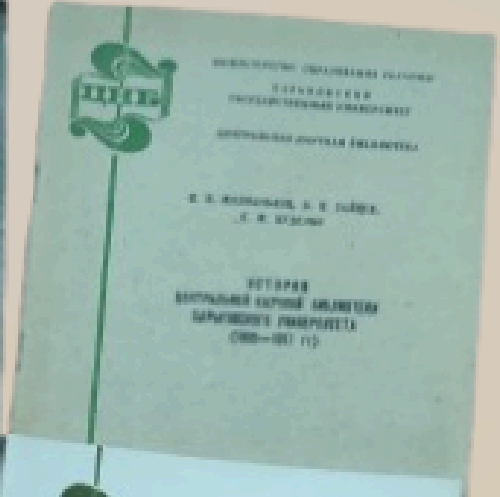
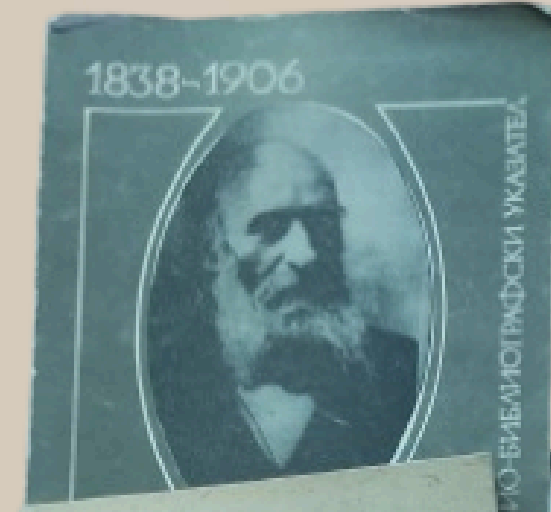
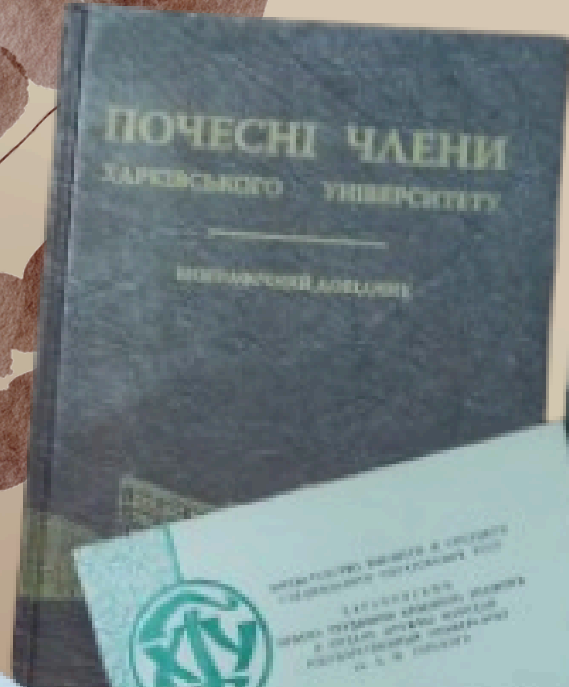
Лауреаты премии имени К. И. Рубинского

**Валентина Денисовна Прокопова –
библіограф Центральной научной
библиотеки Харьковского
национального университета
имени В. Н. Каразина
(К 70-летию со дня рождения)**

Харьков
2005

Видання «Ректори» було визнане Бібліотечною асоціацією України кращим показчиком 1995 року.

Віртуальну виставку підготувала
працівниця ЦНБ БАЙРАМОВА КАРІНА

У виставці використані матеріали
з наступних ресурсів:

<https://ekhnuir.karazin.ua/home>

